(इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

[१९६०] ३ एस. सी. आर. ५०

महसूल-कर आयुक्त, मुंबई उत्तर आणि इतर

वि.

एम./एस. हरिवल्लभदास कालिदास आणि सह.

(न्या. एस. के.दास, न्या. जे. एल कापूर, आणि न्या. म. हिदायतुल्लाह)

वर्षअखेरीस देय असलेला आयकर- व्यवस्थापन प्रतिनिधींची अडत, जर संमतीने प्राप्त अडतीचा काही भाग स्वेच्छेने सोडून दिला तर कमी केला जातो. प्रतिवादी -कंपनी हरिवल्लभदास कालिदास यांची श्री अंबिका मिल्स लिमिटेडचे व्यवस्थापन अभिकर्ता म्हणून नियुक्ती करण्यात आली होती, जो व्यवस्थापकीय एजन्सी कराराच्या माध्यमातून संबंधित अपीलात अपीलकर्ता होता, ज्याचा संबंधित भाग अशा प्रकारे होताः

"2)(अ) सूत आणि कापसापासून तयार केलेल्या सर्व कपड्यांच्या एकूण विक्रीतून मिळणाऱ्या उत्पन्नावर 5 (पाच) टक्के अडतची रक्कम कंपनी दरवर्षी उक्त कंपनीला देईल आणि कंपनीद्वारे विकले जाणारे रेशीम, ताग, लोकर, कचरा आणि इतर तंतू, किंवा विक्रीवर प्रति पौंड तीन पाईचे कमिशन, जे ती कंपनी निवडेल, आणि कंपनीने विकलेल्या इतर सर्व सामग्रीच्या विक्रीच्या उत्पन्नावर 10 (दहा) टक्के आणि कोणत्याही जिनिंग आणि प्रेसिंग कारखान्यांच्या बिलांवर आणि कंपनीने केलेल्या इतर कोणत्याही कामावर 10 (दहा) टक्के अडत देईल.

आणि खंड (5) द्वारे अशी तरतूद करण्यात आली होती :

"(5) कलम 2 (अ) अंतर्गत उक्त फर्मला देय असलेला मोबदला 31 डिसेंबरच्या दिवसानंतर किंवा संचालक प्रत्येक वर्षी कंपनीची खाती बंद करण्यासाठी ठरवतील अशा इतर तारखेनंतर आणि कंपनीकडून सर्वसाधारण सभेत अशी खाती मंजूर झाल्यानंतर ताबडतोब उक्त फर्मला दिला जाईल."

त्यानंतर, व्यवस्थापकीय कंपनीच्या विनंतीवरून व्यवस्थापन प्रतिनिधींनी 31 डिसेंबर 1950 रोजी संपलेल्या वर्षासाठी विक्रीवर 5 टक्क्यांऐवजी 3 टक्के कमिशन आकारण्यास सहमती दर्शवली आणि त्या संदर्भात व्यवस्थापकीय कंपनीने एक ठराव मंजूर केला आणि त्या संदर्भात एक औपचारिक करार अंमलात आणला. तथापि, प्राप्तिकर अधिकाऱ्यांनी व्यवस्थापन प्रतिनिधींनीवर दोन मूल्यांकन वर्षांसाठी कर आकारला, या आधारावर की गिरण्यांशी करार करून त्यांनी स्वेच्छेने त्यांची अडत म्हणून काही पैसा सोडली होती, जी त्यांना आयकराच्या प्रयोजनासाठी आय म्हणून उपार्जित झाली होती. एकूण विक्रीवर 3 टक्के मोबदला मिळविण्यासाठी व्यवस्थापन प्रतिनिधीं आणि व्यवस्थापकीय कंपनी यांच्यातील करार वैध होता आणि तो 1 जानेवारी 1950 पासून लागू झाला, असे मत नोंदवणाऱ्या प्राप्तीकर न्यायाधिकरणाकडे एक अपील दाखल करण्यात आली होती आणि प्रत्येक विक्रीतून मिळणाऱ्या उत्पन्नावर किंवा करपात्र फर्म ने विक्रीतून मिळणाऱ्या एकूण उत्पन्नावर किंवा विकल्या गेलेल्या धाग्याच्या वजनावर शुल्क आकारण्याचा पर्याय वापरला आणि वर्षअखेरीस संपूर्ण नफा निश्चित झाल्यानंतर व्यवस्थापन प्रतिनिधींना त्यांचे अडत मिळेल की नाही या प्रश्नांचा निर्णय व्यवस्थापन प्रतिनिधींच्या बाजूने घेण्यात आला. उच्च न्यायालयाने देखील प्राप्तिकर आयुक्तांच्या सांगण्यावरून केलेल्या संदर्भानुसार, वरील प्रश्नाचे उत्तर व्यवस्थापन प्रतिनिधींच्या बाजूने दिले.

विशेष अनुमती द्वारे प्राप्तिकर आयुक्तांनी केलेल्या याचिकेवर, असे म्हटले गेले की कराराच्या योग्य रचनेवर, हे स्पष्ट होते की वर्षाच्या अखेरीपर्यंत अडत उपार्जित झाले नाही आणि विक्री झाली तेव्हा ते जमा झाले नाही. व्यवस्थापन प्रतिनिधींना वर्षाच्या अखेरीस पैसे दिले जायचे होते आणि त्यापूर्वी त्यांनी कराराच्या बदलास सहमती दर्शवून स्वेच्छेने अडतचा कोणताही भाग सोडला नव्हता.

आयकर आयुक्त, मद्रास, वि. K.R.M.T.T. त्यागराज चेट्टी आणि कंपनी, [१९५४] एस. सी. आर. २५८, ई. डी. ससून आणि कंपनी. लिमिटेड वि. आयकर आयुक्त मुंबई शहर, [१९५५] म्हणजे एस. सी. आर. ३१३ आणि अंतर्देशीय महसूल आयुक्त वि.

गार्डनर माउंटन आणि डी 'एम्ब्रुमेनिल लिमिटेड, २९ टी. सी. ६९, लागू होत नाही.

दिवाणी अपिलीय अधिकारक्षेत्र : दिवाणी याचिका कं. १४५/१९५८ आणि ३२३/१९५७
१९५५ चे आयकर संदर्भ क्रमांक ८ आणि २१ अनुक्रमे, मुंबई उच्च न्यायालयाने दिनांक ८ सप्टेंबर, १९५५ मध्ये दिलेल्या निर्णय व आदेशा मधून उद्भवलेल्या विशेष अनुमती अपील

दिवाणी अपील अधिकारिता : दिवाणी अपील क्रमांक 145/58 आणि 323/57.
14 सप्टेंबर 1955 रोजी मुंबई उच्च न्यायालयाने आय. टी. संदर्भ, क्रमांक 8 आणि 1955 च्या 21 मधील निकाल आणि आदेशावरून विशेष अनुमती द्वारे अपील केले.
आर. गणपती अय्यर आणि डी. गुप्ता, 1958 च्या सी. ए. क्रमांक 145 मधील अपीलकर्त्यासाठी आणि 1957 च्या सी. ए. क्रमांक 323 मधील प्रतिवादीसाठी.
एन. ए. पालखीवाला, एस. एन. अँडले, जे. बी. दादाचांजी आणि रामेश्वर नाथ, 1958 च्या सी. ए. क्रमांक 145 मधील प्रतिवादीसाठी आणि 1957 च्या सी. ए. क्रमांक 323 मधील अपीलकर्त्यासाठी.

१९ फरवरी, १९६०. न्यायालयाचा निर्णय यांनी दिला
न्यायमुर्ती कपुर - हा निकाल सी. ए. क्रमांक 145/58 आणि सी. ए. 323/57 या दोन अपीलांचा निपटारा करेल. ते त्याच व्यवहारातून म्हणजे व्यवस्थापकीय एजन्सी करारातून उद्भवतात आणि सी. ए. क्र. 323/57 चा निकाल सी. ए. 145158 मधील निकालावर अवलंबून असतो आणि आम्ही नंतरच्या अपीलवर कारवाई करण्याचा प्रस्ताव मांडतो ज्यावर आमच्यासमोर युक्तिवाद करण्यात आला होता आणि नंतर नमूद केलेल्या कारणांसाठी पहिल्या अपीलवर जोर देण्यात आला नव्हता. सी. ए. 145/58 मधील अपीलकर्ता हा आयकर आयुक्त, मुंबई आहे आणि प्रतिवादी हा करपात्र व्यक्ती, एक नोंदणीकृत कंपनी आहे, जिची 8 मार्च 1941 रोजी श्री अंबिका मिल्स लिमिटेडचे व्यवस्थापन प्रतिनिधी म्हणून नियुक्ती करण्यात आली होती (यापुढे याला व्यवस्थापित

कंपनी असे संबोधले जाते), सी. ए. 323/57 मधील अपीलकर्ता. व्यवस्थापकीय संस्थेचा कालावधी 20 वर्षांचा होता. व्यवस्थापन एजन्सी कराराच्या कलम (2) नुसार अशी तरतूद करण्यात आली होती :

" 2) (अ) कापूस, रेशीम, ताग, लोकरीचा कचरा आणि इतर तंतूंपासून तयार केलेल्या आणि कंपनीने विकलेल्या धाग्याच्या आणि सर्व कपड्यांच्या एकूण विक्रीतून मिळणाऱ्या उत्पन्नावर, किंवा विक्रीवर तीन पाई प्रति पौंड एवॉयरडुपॉईजचे कमिशन, यापैकी जी कंपनी घेईल ती, आणि 10 (दहा) टक्के कमिशनदेखील, कंपनी दरवर्षी या कंपनीला देईल. कंपनीने विकलेल्या इतर सर्व सामग्रीच्या विक्रीच्या उत्पन्नावर आणि 10 (दहा) टक्के कोणत्याही जिनिंग आणि प्रेसिंग कारखान्यांच्या बिलांवर आणि कंपनीने केलेल्या इतर कोणत्याही कामावर.

"(ब) जर कोणत्याही वर्षात कंपनीचा निव्वळ नफा संचालकांना, त्यांना योग्य वाटत असेल तर, सध्याच्या काळात सामान्य समभागांवर भरलेल्या भांडवलाच्या वार्षिक आठ टक्के लाभांशाची शिफारस करण्यास सक्षम करण्यासाठी पुरेसा नसेल, तर ती कंपनी खंड 2 (अ) अंतर्गत देय असलेल्या आयोगाच्या एकूण रकमेतून तूट भरून काढण्यासाठी आवश्यक असलेल्या भागाचा त्याग करण्यास बांधील असेल. अशी तरतूद आहे की कोणत्याही परिस्थितीत उक्त फर्मने अशा प्रकारे दिलेली रक्कम अशा एकूण रक्कमेच्या एक तृतीयांशपेक्षा जास्त नसावी."

आणि कलम (5) मध्ये अशी तरतूद करण्यात आली होती :

" (5) 'कलम 2 (अ) अंतर्गत उक्त फर्मला देय असलेला मोबदला 31 डिसेंबरच्या दिवसानंतर किंवा संचालक प्रत्येक वर्षी कंपनीची खाती बंद करण्यासाठी ठरवतील अशा इतर तारखेनंतर आणि कंपनीकडून सर्वसाधारण सभेमध्ये अशी खाती मंजूर झाल्यानंतर त्वरित दिला जाईल." 9 डिसेंबर 1950 रोजी, व्यवस्थापकीय कंपनीच्या संचालक मंडळाने एक ठराव मंजूर केला की संचालक काही काळापासून व्यवस्थापन प्रतिनिधींशी व्यवस्थापकीय एजन्सी कराराच्या अटींमध्ये बदल करण्याच्या सल्ल्याबद्दल चर्चा करत होते आणि व्यवस्थापन प्रतिनिधींनी 31 डिसेंबर 1950 रोजी संपणाऱ्या वर्षासाठी 5

टक्क्यांऐवजी विक्रीवर 3 टक्के शुल्क आकारण्यास सहमती दर्शविली होती. 22 एप्रिल, 1951 रोजी व्यवस्थापकीय कंपनीच्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेमध्ये एक ठराव मंजूर करण्यात आला होता, ज्याचा परिणाम असाच होता. 7 ऑक्टोबर 1951 रोजी व्यवस्थापकीय कंपनीच्या भागधारकांच्या असाधारण सर्वसाधारण सभेमध्ये संचालक मंडळाच्या ठरावाला मान्यता देण्यात आली आणि त्याच दिवशी व्यवस्थापन प्रतिनिधीं आणि व्यवस्थापकीय कंपनी यांच्यात ठरावाच्या अटींचा समावेश असलेला औपचारिक करार अंमलात आणण्यात आला. 1950 आणि 1951 या लेखा वर्षांसाठी म्हणजेच मूल्यांकन वर्ष 1951-52 आणि 1952-53 साठी व्यवस्थापन प्रतिनिधींवर प्राप्तिकर प्राधिकरणांकडून या आधारावर कर आकारला जात असे की त्या दोन वर्षांत त्यांनी स्वेच्छेने रु. १,६९,९८१/- आणि रु. २,१०,५३०/-संबंधित मूल्यांकन वर्षांसाठी दिले होते. ही रक्कम आयकर उद्देशाने व्यवस्थापन प्रतिनिधींच्या उत्पन्नात जोडली गेली. त्यानंतर आयकर अपील न्यायाधिकरणाकडे अपील करण्यात आले आणि न्यायाधिकरणाने असे म्हटले की, व्यवस्थापन प्रतिनिधीं आणि व्यवस्थापकीय कंपनी यांच्यातील एकूण विक्रीवर 3 टक्के मोबदला मिळवण्याचा करार वैध होता आणि तो 1 जानेवारी 1950 पासून लागू झाला. दुसरा प्रश्न, प्रत्येक विक्रीतून मिळणाऱ्या उत्पन्नावर अडत जमा झाले की नाही किंवा जेव्हा करपात्र कंपनीने विक्रीतून मिळणाऱ्या एकूण उत्पन्नावर किंवा विकल्या गेलेल्या धाग्याच्या वजनावर *अडत* आकारण्याचा पर्याय वापरला तेव्हाच ते जमा झाले आणि वर्षअखेरीस संपूर्ण नफा निश्चित झाल्यानंतर व्यवस्थापन प्रतिनिधींना *अडत*ची रक्कम मिळेल की नाही, हा प्रश्न व्यवस्थापन प्रतिनिधींच्या बाजूने ठरवण्यात आला. प्राप्तिकर आयुक्तांच्या सांगण्यावरून उच्च न्यायालयाला एक संदर्भ देण्यात आला आणि वर नमूद केलेल्या प्रश्नांची उत्तरे व्यवस्थापन प्रतिनिधींच्या बाजूने देण्यात आली. उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाविरोधात अपीलकर्त्याने विशेष अनुमति द्वारे ही अपील दाखल केली आहे.

व्यवस्थापकीय कंपनीने दाखल केलेल्या सोबतच्या अपीलात, म्हणजे , सी. ए. 323/57 मध्ये, अपीलीय न्यायाधिकरणाने अनुमत वजात म्हणून व्यवस्थापन प्रतिनिधींचे ज्या रकमेवर कर निर्धारण करायचे होते ती रक्कम व्यवस्थापकीय कंपनीला

मंजूर केली याखेरीज वस्तुतिथी सारखीच आहेत. जेव्हा आयुक्तांनी हे प्रकरण उच्च न्यायालयात मांडले तेव्हा व्यवस्थापकीय कंपनीनेही एक प्रकरण नमूद केले होते. परंतु उच्च न्यायालयाने व्यवस्थापन प्रतिनिधींचा युक्तिवाद कायम ठेवल्यामुळे व्यवस्थापकीय कंपनीने आपल्या अर्जावर जोर दिला नाही आणि त्यामुळे तो फेटाळण्यात आला. त्या आदेशाच्या विरोधात व्यवस्थापकीय कंपनीची अपील दाखल केली जात आहे.

प्राप्तिकर आयुक्त यांनी दाखल केलेल्या अपील म्हणजेच सी. ए. 145/58 मध्ये , असा युक्तिवाद केलेला होता की एजन्सी कराराच्या अटींनुसार, व्यवस्थापन प्रतिनिधींना विक्रीवर अडत मिळवायचे होते आणि खाती व्यापारी आधारावर ठेवली जात असल्याने, जेव्हा आणि जेव्हा विक्री होत होती तेव्हा जमा झालेल्या अडत ची रक्कम आणि कराराचा परिच्छेद 5 ही रक्कम मोजण्यासाठी केवळ एक यंत्रणा होती. असा युक्तिवादही करण्यात आला की व्यवस्थापकीय प्रतिनिधींनी गिरण्यांशी करार करून त्यांना मिळालेल्या अडत च्या रकमेचा एक भाग स्वेच्छेने सोडला होता आणि त्यामुळे अडत मधून मिळणारे संपूर्ण उत्पन्न, जे आधीच जमा झाले होते, ते प्राप्तिकरसाठी उत्तरदायी होते आणि म्हणून आयकर आयुक्त, मद्रास वि. के. आर. एम. टी. टी. त्यागराज चेट्टी अँड कंपनी (1), ई. डी. ससून अँड कंपनी लिमिटेड वि. प्राप्तिकर आयुक्त, मुंबई शहर (2) आणि अंतर्देशीय महसूल आयुक्त विरुद्ध गार्डनर माउंटन अँड डी 'एम्ब्रुमिनल लिमिटेड (3).नोंदवलेल्या प्रकरणांचा संदर्भ देण्यात आला. परंतु या प्रकरणांचा सध्याच्या प्रकरणातील तथ्यांशी काहीही संबंध नाही. आयकर आयुक्त, मद्रास वि. के. आर. एम. टी. टी. त्यागराज चेट्टी अँड कंपनी (1) मध्ये, करनिर्धारक कंपनी, व्यवस्थापकीय एजन्सी कराराच्या अटींनुसार, नफ्याच्या विशिष्ट टक्केवारीसाठी पात्र होती आणि कंपनीच्या पुस्तकांमध्ये करनिर्धारक कंपनीला देय असलेली एक निश्चित रक्कम दर्शविली गेली होती आणि ती रक्कम व्यावसायिक खर्चाची वस्तू म्हणून स्वीकारली गेली आणि व्यवस्थापन प्रतिनिधींनाच्या अडतच्या खात्यात जमा केली गेली, परंतु त्यानंतर ती करनिर्धारक कंपनीच्या विनंतीवरून मंजूर केलेल्या ठरावाद्वारे संशयास्पद खात्यात नेली गेली, जेणेकरून कंपनीला देय असलेले कर्ज माफ केले जाऊ शकेल. खाती व्यापारी तत्वावर ठेवली गेली

होती आणि त्या आधारावर जेव्हा करपात्र व्यक्तीच्या खात्यात जमा झालेले अडत आणि त्यानंतरच्या व्यवहारांमुळे करपात्र व्यक्तिच्या आयकराच्या दायित्वावर परिणाम होणार नाही, असे मानले गेले. अडतच्या परिमाणाचा या प्रश्नावर परिणाम होऊ शकत नाही, कारण ती अडतच्या प्राप्तीसाठी पूर्वअट नव्हती, असेही मत मांडण्यात आले. पृष्ठ 267 वर न्या. गुलाम हसन यांनी असे निरीक्षण नोंदवले :

" शेवटी असे आवाहन करण्यात आले की, अडत जमा झाले असे म्हटले जाऊ शकत नाही, कारण व्यवसायाचा नफा 31 मार्चनंतरच मोजला जाऊ शकतो आणि त्यामुळे जेव्हा तो केवळ प्राप्त करण्याच्या अधिकारापेक्षा जास्त नसतो तेव्हा तो कराच्या अधीन असू शकत नाही. या युक्तिवादात असा गैरसमज समाविष्ट आहे की जोपर्यंत प्रत्यक्षात गणना केली जात नाही तोपर्यंत नफा मिळत नाही. जेव्हा जेव्हा नफ्याची गणना होते तेव्हा शक्यतो त्याच्या जमा होण्याला स्थगिती देण्याची परवानगी दिली जाऊ शकत नाही. उत्पन्नाच्या बाबतीत, निश्चित कालावधी संपेपर्यंत किंवा खाते तयार होईपर्यंत कमिशन देय राहणार नाही अशी अट असेल, तर ती खालीलप्रमाणे असू शकते आणि काही समर्थनासह ते म्हणाले, जरी आम्ही हे ठरवत नसलो तरी, पृथक रक्षित आय जमा झालेले नाही परंतु सध्याच्या प्रकरणात अशी कोणतीही अट नाही. "

हा परिच्छेद अपीलकर्त्याच्या प्रकरणाला मदत करत नाही. तेथे निर्णय घेण्यात आलेला प्रश्न असा होता की, अडतची प्राप्ती ही नफ्याच्या गणनेवर अवलंबून नव्हती, जरी, जेथे कमिशन इतका देय होता किंवा खाते तयार करण्यासाठीचा निश्चित कालावधी संपल्यानंतर देय होता तेथे काही फरक पडेल का हा प्रश्न अनिश्चित राहिला होता. आमच्यासमोर असलेल्या प्रकरणात करार वेगळ्या स्वरूपाचा आहे आणि वरील निरीक्षणे सध्याच्या खटल्याच्या तथ्यांना लागू होत नाहीत.

पुढील प्रकरण ई. डी. ससून अँड कंपनी लिमिटेड वि.आयकर आयुक्त, मुंबई शहर (1). परंतु हे अपीलकर्त्याच्या प्रकरणाला कशी मदत करते हे पाहणे कठीण आहे. जर काही असेल तर ते त्याच्या युक्तिवादाच्या विरोधात जाते. अशा परिस्थितीत करपात्र कंपनी ही अनेक कंपन्यांची व्यवस्थापन प्रतिनिधीं होती आणि प्रत्येक वर्षाच्या नफ्यावर गणलेला

मोबदला मिळण्याचा तिला हक्क होता. वर्ष संपण्यापूर्वी त्याने आपले अधिकार दुसऱ्या व्यक्तीला सोपवले आणि ज्या वर्षात त्याने व्यवस्थापन प्रतिनिधीं म्हणून काम केले त्या वर्षाच्या भागासाठी त्याच्याकडून कमिशनचा प्रमाणबद्ध वाटा प्राप्त केला. व्यवस्थापकीय एजन्सी कराराच्या रचनेमध्ये असे म्हटले गेले होते की जोपर्यंत व्यवस्थापन प्रतिनिधींने एक वर्षाची सेवा पूर्ण केली नाही, जी कोणताही मोबदला किंवा अडत मिळण्याचा हक्क असल्याची पूर्वअट होती, तोपर्यंत त्याला कोणतेही अडत मिळण्याचा अधिकार नाही.

त्या प्रकरणातील तथ्ये वेगळी होती आणि निर्णयासाठीचा प्रश्न असा होता की सेवेचा करार हा सेवा पूर्ण झालेल्या वर्षासाठी असेल तरच अडत देय होते आणि करपात्र व्यक्ति कंपनीला वर्षाच्या ज्या भागासाठी त्याने व्यवस्थापन प्रतिनिधीं म्हणून काम केले होते त्या भागासाठी देखील प्राप्त करण्याचा हक्क होता. तो आधीचा होता असे मानले जात होते.

लॉर्ड राईटने अंतर्देशीय महसूल आयुक्त व्ही. गार्डनर, माउंटन अँड डी. अॅम्ब्रुमेनिल लिमिटेड (2) मध्ये म्हटल्याप्रमाणे, "करार निर्मितीचा प्रश्न म्हणून आणि त्यामुळे कायद्याचा प्रश्न म्हणून, कमिशन केव्हा मिळवले गेले याचा निर्णय कराराच्या तरतुदींवर घेतला जाणे आवश्यक आहे." प्रस्तुत प्रकरणातील परिच्छेद २ मधील करार दर्शवितो की (1) कंपनीला दरवर्षी पैसे द्यावे लागणार होते; (2) व्यवस्थापन प्रतिनिधींना 5 टक्के पैसे द्यावे लागणार होते. सूत आणि कंपनीने विकलेल्या सर्व कपड्यांच्या एकूण विक्रीतून मिळणाऱ्या उत्पन्नावर किंवा विक्रीवरील प्रति पौंड तीन पाईवर, व्यवस्थापन अभिकर्त्यांनी जी निवडली असेल त्यावर अडत; अशा प्रकारे 'वर्षअखेरीस वापरण्याचा पर्याय होता; (3) ते देखील 10 टक्के दराने दिले जायचे होते. सर्वांच्या विक्रीतून मिळणाऱ्या उत्पन्नावर, इतर सामग्रीवर; आणि (4) गिरण्यांनी 31 डिसेंबरनंतर दरवर्षी व्यवस्थापन प्रतिनिधींना पैसे द्यावे, किंवा अशी इतर तारीख जी कंपनीचे संचालक खाती बंद करण्यासाठी निवडू शकतील. आणखी एक खंड असे होते की जर व्यवस्थापकीय कंपनीचा म्हणजे गिरण्यांचा निव्वळ नफा, संचालकांना परतफेड केलेल्या भांडवलावर दरवर्षी 8 टक्के लाभांश शिफारस करण्यास सक्षम करण्यासाठी पुरेशा नव्हत्या, मग

व्यवस्थापन अभिकर्त्यांना त्यांच्या अडत चा एक तृतीयांश भाग सोडणे बंधनकारक होते. देयकासंदर्भात या सर्व तरतुदी एक अविभाज्य आणि अविभाज्य संपूर्ण म्हणून एकत्रितपणे वाचल्या पाहिजेत. त्यामुळे या कराराच्या योग्य रचनेवर, हे स्पष्ट आहे की व्यवस्थापन प्रतिनिधींना वर्षाच्या अखेरीस पैसे द्यावे लागणार होते. त्यामुळे या कराराच्या योग्य रचनेवर, हे स्पष्ट आहे की व्यवस्थापन प्रतिनिधींना वर्षाच्या अखेरीस पैसे द्यावे लागणार होते. त्यांच्याकडे एकूण विक्रीवर टक्केवारी किंवा प्रति पौंड तीन पाई मिळवण्याचा पर्याय होता आणि हे वर्षअखेरीस वापरण्यायोग्य होते. काही आकस्मिक परिस्थितींमध्ये कमिशनचा काही भाग परत करण्याचे दायित्व देखील होते, जे वर्षासाठी खाती तयार केल्यावरच निश्चित केले जाऊ शकते. त्यामुळे हे स्पष्ट होते की वर्षअखेरीपर्यंत कोणतेही कमिशन जमा झाले नव्हते. कराराच्या या रचणेवर असे मानले जाऊ शकत नाही की विक्री झाली तेव्हा कमिशन जमा झाले होते आणि कराराच्या बदलास सहमती दर्शविल्यामुळे व्यवस्थापन प्रतिनिधींनी स्वेच्छेने त्यांच्या अडतचा एक भाग सोडला होता. उलटपक्षी, मूळ कराराअंतर्गत व्यवस्थापन प्रतिनिधींना केवळ वर्षाच्या अखेरीस अडत मिळण्याचा अधिकार होता आणि त्यापूर्वी लेखा वर्षाच्या सुरुवातीपासून त्याच्या अटींमध्ये बदल करून करारात बदल करण्यात आला होता. हे लक्षात घेता, व्यवस्थापकीय कंपनीसाठी श्री. पालकीवाला यांनी 1957 चा सी. ए. क्रमांक 323 वर जोर दिला नाही, जो त्यामुळे फेटाळला जातो, परंतु पक्ष त्या प्रकरणात त्यांचा स्वतःचा खर्च उचलतील कारण त्या याचिकेचा निकाल खरोखरच 1958 च्या सी. ए. क्रमांक 145 मधील निकालावर अवलंबून आहे.

अपील्स फेटाळल्या.

<u>अस्वीकरण</u>

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याचा / तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय

हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरीता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबाजवणीकरीता वैध मानला जाईल."